

Finanse

Sprawozdawczość finansowa i niefinansowa przedsiębiorstwa – w kierunku integracji

Ewa Walińska, Bogusława Bek-Gaik, Jacek Gad

**Sprawozdawczość
finansowa
i niefinansowa
przedsiębiorstwa
– w kierunku integracji**

WYDAWNICTWO
UNIWERSYTETU
ŁÓDZKIEGO

Finanse

Sprawozdawczość finansowa i niefinansowa przedsiębiorstwa – w kierunku integracji

Ewa Walińska, Bogusława Bek-Gaik, Jacek Gad

WYDAWNICTWO
UNIwersYTETU
ŁÓDZKIEGO

ŁÓDŹ 2016

Ewa Walińska, Jacek Gad – Uniwersytet Łódzki, Wydział Zarządzania, Katedra Rachunkowości
90-237 Łódź, ul. Matejki 22/26

Bogusława Bek-Gaik – AGH Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie, Wydział Zarządzania
Katedra Ekonomii, Finansów i Zarządzania Środowiskiem
30-067 Kraków, ul. A. Gramatyka 10

RECENZENT

Waldemar Dotkuś

REDAKTOR INICJUJĄCY

Monika Borowczyk

OPRACOWANIE REDAKCYJNE

Katarzyna Zajączkowska

SKŁAD I ŁAMANIE

Katarzyna Zajączkowska

KOREKTA TECHNICZNA

Leonora Wojciechowska

PROJEKT OKŁADKI

Stämpfli Polska Sp. z o.o.

Zdjęcie wykorzystane na okładce: © Shutterstock.com

Wydrukowano z gotowych materiałów dostarczonych do Wydawnictwa UŁ

© Copyright by Authors, Łódź 2016

© Copyright for this edition by Uniwersytet Łódzki, Łódź 2016

Wydane przez Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego

Wydanie I. W.07869.17.0.K

Ark. druk. 12,375

ISBN 978-83-8088-559-2

e-ISBN 978-83-8088-560-8

Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego

90-131 Łódź, ul. Lindleya 8

www.wydawnictwo.uni.lodz.pl

e-mail: ksiegarnia@uni.lodz.pl

tel. (42) 665 58 63

Spis treści

WSTĘP	7
ROZDZIAŁ 1	
SPRAWOZDANIE FINANSOWE JAKO FUNDAMENT SPRAWOZDAWCZOŚCI PRZEDSIĘBIORSTWA	11
1.1. Istota, cele i elementy sprawozdania finansowego	11
1.2. Krytyka modelu sprawozdania finansowego i kierunki jego ewolucji	22
1.3. Sprawozdanie finansowe Grupy ORLEN – analiza i ocena	30
ROZDZIAŁ 2	51
SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI JAKO PODSTAWOWY RAPORT NIEFINANSOWY	51
2.1. Istota, cel oraz priorytetowi użytkownicy raportu zarządu	51
2.2. Zakres raportu zarządu w świetle regulacji polskich i międzynarodowych	60
2.3. Komentarz zarządu oraz inne raporty niefinansowe w praktyce spółek publicznych	73
2.4. Raport zarządu Grupy ORLEN – analiza i ocena	89
ROZDZIAŁ 3	
RAPORT ZINTEGROWANY JAKO KOMUNIKAT O WARTOŚCI PRZEDSIĘBIORSTWA	103
3.1. Geneza, istota i cele raportowania zintegrowanego	103
3.2. Fundamentalne koncepcje zintegrowanego raportowania	114
3.3. Ocena zintegrowanego raportowania w świetle badań – wady i zalety	121
3.4. Zintegrowane raportowanie Grupy ORLEN – analiza i ocena	129
ROZDZIAŁ 4	
SPRAWOZDANIE FINANSOWE A RAPORTOWANIE KORPORACYJNE	143
4.1. Sprawozdanie finansowe a raport finansowy	143
4.2. Sprawozdanie finansowe a raport biznesowy	149
4.3. Sprawozdanie finansowe a raport zintegrowany	154
4.4. Sprawozdanie finansowe a raportowanie korporacyjne w spółkach publicznych w Polsce – analiza i ocena	162

ROZDZIAŁ 5	
STRUKTURA I RELACJE MIĘDZY ELEMENTAMI MODELU	
SPRAWOZDAWCZEGO SPÓLKI PUBLICZNEJ – ANALIZA I OCENA	173
5.1. Struktura modelu sprawozdawczego Grupy ORLEN	173
5.2. Relacje między sprawozdaniem finansowym i raportem zarządu Grupy ORLEN	176
5.3. Relacje między raportem rocznym a raportem zintegrowanym w Grupie ORLEN	180
ZAKOŃCZENIE	185
BIBLIOGRAFIA	189

Wstęp

Podstawowym elementem polityki informacyjnej przedsiębiorstwa, działającego w globalnym otoczeniu, jest jego sprawozdawczość, określana także mianem raportowania korporacyjnego¹. W ostatnich latach bardzo intensywnie rozwijają się różne jej koncepcje widoczne zarówno w obszarze raportowania informacji finansowych, jak i niefinansowych. Ze szczególnie dużą dynamiką i różnorodnością nowych rozwiązań

-
- 1 Na łamach literatury przedmiotu w ostatnich latach w Polsce trwa dyskusja nad szeroko rozumianą sprawozdawczością przedsiębiorstwa. Problematykę tę poruszali m.in. E. Walińska, A. Jurewicz, *Jakość informacji finansowej generowanej przez system rachunkowości*, „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości” 2008, t. 44, nr 100, s. 101–113; E. Walińska, A. Jurewicz, *Ujawnienie informacji w raporcie finansowym – czy potrzebne są ramy konceptualne?*, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu” 2013, nr 314, s. 217–235; G.K. Świdorska (red.), *Wpływ zakresu ujawnianych informacji na zaufanie do rynków kapitałowych i organizacji gospodarczych*, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2011; P. Roszkowska, *Rewolucja w raportowaniu biznesowym. Interesariusze, konkurencyjność, społeczna odpowiedzialność*, Difin, Warszawa 2011; J. Gad, *Rachunkowość w procesie nadzoru w spółkach publicznych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2011; J. Samelak, *Zintegrowane sprawozdanie przedsiębiorstwa społecznie odpowiedzialnego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań 2013; A. Karmańska, *The Imperative of Sustainable Growth and Reporting Integration Three Eras in the Corporate Reporting Development*, „Copernican Journal of Finance & Accounting” 2014, vol. 3, iss. 1, s. 73–82; J. Gad, *Sprawozdanie z działalności we współczesnym modelu raportowania – praktyka sprawozdawcza spółek publicznych notowanych na GPW*, „Zarządzanie i Finanse. Journal of Management and Finance” 2015, vol. 13, no. 1, s. 79–90; J. Gad, *Sprawozdawczość biznesowa wobec założeń teorii agencji*, „Zarządzanie i Finanse. Journal of Management and Finance” 2013, vol. 2, nr 1, s. 10–37; E. Walińska, B. Bek-Gaik, *Restructuring of financial statement as a response to the challenges of global market*, [w:] Borowiecki R., Siuta-Tokarska B. (ed.), *Restructuring as the Imperative of Developmental Changes in Economy*, Department of Economics Organization of Enterprises, Cracow University, Cracow 2015, s. 53–62; J. Krasodomska, *Informacje niefinansowe w sprawozdawczości spółek*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Kraków 2014.

mamy do czynienia w przypadku raportowania niefinansowego. Pojawiające się propozycje w zakresie jego standaryzacji, zwłaszcza koncepcja zintegrowanego raportowania, skłaniają do zadania fundamentalnych pytań. Jakie będzie miejsce sprawozdania finansowego i komentarza zarządu w zintegrowanym raportowaniu? Czy pozostaną one istotnymi, wyodrębnionymi elementami raportowania korporacyjnego czy też zostaną wyparte przez zintegrowany raport? Jak będzie rozumiana integracja informacji finansowych i niefinansowych? W związku z tak postawionymi pytaniami, celem badawczym podjętym przez autorów w niniejszej monografii jest identyfikacja relacji zachodzących między zintegrowanym raportem, będącym reprezentantem nurtu sprawozdawczości niefinansowej, a sprawozdaniem finansowym i komentarzem zarządu, stanowiącym podstawę sprawozdawczości finansowej przedsiębiorstwa. W publikacji zastosowano – adekwatne do jej celów – metody badawcze: deskryptywne, obserwacji, dedukcyjne, analizy dokumentów, logicznego myślenia, porównań w czasie i przestrzeni.

Zintegrowane raportowanie, będące odpowiedzią na krytykę sprawozdania finansowego, miało stać się koncepcją porządkującą i godzącą interesy dwóch nurtów sprawozdawczości – finansowej i niefinansowej. Jest to bardzo trudne zadanie, ponieważ w ostatnich latach znaczna część informacji niefinansowych została uregulowana przez organy odpowiedzialne za sprawozdawczość finansową². Oznacza to, że określone dane stanowią obszar wspólnego zainteresowania dwóch nurtów raportowania korporacyjnego – finansowego i niefinansowego. Powstaje zatem pytanie, jak ostatecznie ukształtują się relacje między nimi. Z jednej strony mamy do czynienia ze sprawozdawczością finansową kształtującą się przez długie lata, z drugiej – z poszukującym własnych rozwiązań raportowaniem niefinansowym³, który znajduje się dopiero na etapie formułowania ram koncepcyjnych, w opracowanie których włączyło się wiele

---

2 Na poziomie międzynarodowym chodzi głównie o Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości – IASB (*International Accounting Standards Board*). W związku ze wzrostem znaczenia raportowania niefinansowego w obszarze zainteresowań tych organów znalazło się również rozszerzenie informacji finansowych o informacje niefinansowe, co jest widoczne m.in. w komentarzu zarządu (por. *IFRS Practice Statement Management Commentary. A Framework for Presentation*, IASB, London 2010).

3 A. Karmańska wskazuje cztery główne etapy rozwoju raportowania korporacyjnego: pierwsza era – zintegrowane sprawozdanie finansowe, druga era – zintegrowane sprawozdanie finansowe zorientowane na identyfikację czynników ryzyka, trzecia era – zintegrowane sprawozdanie finansowe zorientowane na identyfikację czynników ryzyka, rozszerzone o informacje na temat zasobów, kompetencji, atrybutów

międzynarodowych organizacji, instytucji, środowisk biznesowych o znaczącej randze⁴.

W związku z zasadniczym celem niniejszej monografii, stanowiącej kontynuację badań autorów nad sprawozdawczością finansową i niefinansową⁵, jakim jest identyfikacja zależności pomiędzy sprawozdaniem finansowym i sprawozdawczością niefinansową, przedstawiono w niej trzy kluczowe elementy sprawozdawczości korporacyjnej – sprawozdanie finansowe, komentarz zarządu oraz raport zintegrowany.

Niniejsza publikacja składa się z pięciu rozdziałów. Pierwszy obejmuje problematykę sprawozdania finansowego i jego ewolucji. Kolejny dotyczy specjalnego raportu, jakim jest sprawozdanie z działalności (komentarz zarządu), który w przyszłości może odegrać bardzo ważną rolę w procesie integracji raportowania finansowego i niefinansowego. W rozdziale trzecim przedstawiono koncepcję zintegrowanego raportu, jego genezę i podstawowe elementy, a także przegląd badań związanych z raportowaniem zintegrowanym. Ostatnie dwa rozdziały poświęcono relacji pomiędzy sprawozdaniem finansowym, komentarzem zarządu i raportem zintegrowanym.

W każdej z pięciu części, zilustrowano sposób implementacji wymogów sformułowanych pod adresem sprawozdawczości spółek do praktyki polskiego rynku kapitałowego, opierając się na publikowanych raportach rocznych spółek notowanych na Gieldzie Papierów Wartościowych (GPW) w Warszawie. W szczególności wykorzystano raporty Grupy PKN ORLEN za rok 2015. W rozdziale pierwszym dokonano analizy i oceny jej sprawozdania finansowego, w drugim – komentarza zarządu, natomiast w trzecim – zintegrowanego raportu. W rozdziale czwartym, w którym rozważane są relacje między sprawozdaniem finansowym a innymi raportami na gruncie literatury przedmiotu, przedstawiono wybrane zagadnienia związane z tym problemem w praktyce wybranych spółek publicznych notowanych na GPW w Warszawie. Rozdział piąty

---

nieujawnionych w sprawozdaniu finansowym, czwarta era – zintegrowane sprawozdanie finansowa i inne raporty dotyczące zrównoważonego rozwoju (por. A. Karmańska, *op. cit.*, s. 77–80).

- 4 Raportowanie zintegrowane ma informować o zdolności organizacji do tworzenia i utrzymywania wartości w krótkim, średnim i długim okresie, a jego celem jest wprowadzenie zmian do procesów sprawozdawczych podmiotów uwzględniających wszystkie aspekty tworzenia wartości (finansowe, materialne i niematerialne). Najważniejszą instytucją zajmującą się obecnie zintegrowanym raportowaniem jest organizacja IIRC (*International Integrated Reporting Council*).
- 5 Wyniki tych badań były prezentowane m.in. w monografii E. Walińska, B. Bek-Gaik, J. Gad, B. Rymkiewicz, *Sprawozdawczość przedsiębiorstwa jako narzędzie komunikacji z otoczeniem. Wymiar finansowy i niefinansowy*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2015.

stanowi podsumowanie zagadnień poruszanych w monografii. Wykorzystując rozwiązania zastosowane przez Grupę ORLEN w sprawozdawczości korporacyjnej za rok 2015, podjęto próbę oceny relacji pomiędzy sprawozdaniem finansowym a sprawozdaniem z działalności, jak również między rocznym raportem Grupy ORLEN i jej zintegrowanym raportem za rok 2015.

Przedstawione rozważania dowodzą, że problematyka sprawozdawczości, zwłaszcza niefinansowej, wymaga dziś uporządkowania wyrażającego się w dążeniu do porównywalności, przejrzystości, a przede wszystkim do respektowania zasady istotności. Zbyt wiele informacji, danych zarówno w sprawozdawczości finansowej, jak i niefinansowej, nie służy uczestnikom rynku, prowadzi do chaosu, nadmiaru informacji przy jednoczesnym ich powtarzaniu i tym samym braku użyteczności w podejmowaniu decyzji ekonomicznych.

Podjęte w monografii wyżej wspomniane kwestie wymagają dalszych studiów zarówno koncepcyjnych, literaturowych, jak i empirycznych. Stwarzają ogromne możliwości dla prowadzenia różnego rodzaju analiz ilościowych i jakościowych, których wyniki mogą zadecydować o ostatecznym kształcie sprawozdawczości przedsiębiorstwa w wymiarze finansowym i niefinansowym. Niewątpliwie informacje finansowe i niefinansowe powinny być zintegrowane, nie tylko „połączone” w jednym raporcie, ponieważ jedynie wtedy mogą służyć lepszemu zrozumieniu i ocenie działalności organizacji.

Rozdział 1

Sprawozdanie finansowe jako fundament sprawozdawczości przedsiębiorstwa¹

1.1. Istota, cele i elementy sprawozdania finansowego

Sprawozdanie finansowe stanowi integralną część systemu rachunkowości. Jest jego produktem końcowym, mającym na celu dostarczać informacji interesariuszom przedsiębiorstwa. Odzwierciedla zewnętrzny wymiar systemu rachunkowości, którego istotę i sens ekonomiczny, w sposób niezwykle pełny i ponadczasowy, oddaje definicja rachunkowości opracowana przez E. Burzym. „Rachunkowość to (...) uniwersalny, elastyczny, podmiotowy, zdeterminowany metodą bilansową – a zorientowany na potrzeby racjonalnego zarządzania i rozrachunku odpowiedzialności – system informacyjno-kontrolny, którego przedmiotem są skierowane retrospektywnie i prospektywnie identyfikacja, pomiar, analiza zjawisk gospodarczych i komunikowanie o tych zjawiskach oraz występujących między nimi relacjach, w zakresie całokształtu wartościowo wymiernej działalności gospodarczej podmiotu, tj. realizowanych przez ten podmiot – w powiązaniu z otoczeniem – procesów obejmujących: powstawanie, przepływ i podział wartości materialnych oraz wynikające stąd rozrachunki z innymi podmiotami gospodarczymi”².

W zacytowanej definicji podkreślono, że rachunkowość ma dostarczać informacji zarówno na potrzeby racjonalnego zarządzania przedsiębiorstwem, jak i rozrachunku z odpowiedzialności. Taki podział zadań rachunkowości stał się podstawą wyodrębnienia jej dwóch podsystemów

---

1 W niniejszym rozdziale wykorzystano fragmenty monografii: E. Walińska, B. Bek-Gaik, J. Gad, B. Rymkiewicz, *op. cit.*, rozdział 1, *Współczesne modele sprawozdania finansowego i jego krytyka*, s. 9–31.

2 E. Burzym, *Rola i funkcje rachunkowości w roku 2000*, „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości” 2008, nr 45 (101), s. 33.

– rachunkowości finansowej i zarządczej, nie zmienia to jednak faktu, że rachunkowość pozostaje jednym zintegrowanym systemem informacyjnym. Jej efektem końcowym są raporty zarządcze, służące wewnętrznym użytkownikom oraz sprawozdania finansowe, będące narzędziem komunikacji z otoczeniem. Te ostatnie pełnią szczególną rolę w rozrachunku z odpowiedzialności, w którym realizuje się funkcja rozliczeniowa rachunkowości, będąca obok informacyjnej i atestacyjnej³, jedną z fundamentalnych systemu rachunkowości. Funkcja rozliczeniowa oznacza, że zarząd stojący na czele przedsiębiorstwa jest zobowiązany rozliczyć się przed inwestorami oraz pozostałymi interesariuszami⁴ ze swoich działań. Aby sprawozdanie finansowe pozwoliło rozliczać działalność gospodarczą w aspekcie ekonomicznym i społecznym, na przestrzeni lat, wielokrotnie rozszerzano jego zakres i modyfikowano jego formę⁵.

Ogólny model sprawozdania finansowego może być rozpatrywany niezależnie od regulacji sprawozdawczości finansowej⁶, ponieważ system rachunkowości ma odzwierciedlać działalność gospodarczą i prezentować jej dwa kluczowe obszary – dokonania i sytuację finansową. W związku z powyższym – niezależnie od regulacji rachunkowości – mamy do czynienia z dwoma kluczowymi składnikami modelu sprawozdawczego – bilansem oraz rachunkiem zysków i strat, które są „najważniejszymi i najbardziej syntetycznymi sprawozdaniami okresowymi wchodzącymi w skład sprawozdawczości zewnętrznej przedsiębiorstwa (...). Pozostałe

-
- 3 A. Jarugowa, J. Skowroński, *Strukturalne i funkcjonalne problemy rachunkowości*, „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Oeconomica” 1985, nr 45, s. 42; A. Jarugowa, *Kierunki zmian funkcji rachunkowości w procesie przechodzenia do gospodarki rynkowej*, „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Oeconomica” 1993, nr 127, s. 6; A. Jaruga, *Wprowadzenie do rachunkowości zarządczej*, [w:] Jaruga A., Sobańska I., Kopczyńska L., Szychta A., *Rachunkowość dla menedżerów*, RaFiB, Łódź 1996, s. 8–9.
  - 4 A. Jarugowa, *Rachunek kosztów w zarządzaniu przedsiębiorstwem*, PWE, Warszawa 1986, s. 27.
  - 5 Dziś takie zmiany są już niewystarczające, ponieważ coraz bardziej zyskują na znaczeniu informacje zawarte w raportach towarzyszących sprawozdaniom finansowym – komentarzu zarządu (sprawozdaniu z działalności) oraz innych raportach zarówno finansowych, jak i niefinansowych.
  - 6 Analizując szczegółowo części składowe modelu sprawozdawczego, należy umieścić go w konkretnej rzeczywistości regulacyjnej, ponieważ – mimo tej samej bazy merytorycznej, jaką jest teoria rachunkowości – w poszczególnych systemach prawno-ekonomicznych może różnić się co do przyjętych rozwiązań. W niniejszym opracowaniu wykorzystywany jest międzynarodowy system regulacji sprawozdawczości finansowej, jakim są Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej (MSSF/MSR).

sprawozdania mogą być traktowane jako załączniki zwiększające odpowiednio stopień szczegółowości, a tym samym wartość poznawczą informacji wynikających z bilansu⁷⁷ (por. rysunek 1.1).

Rysunek 1.1. Elementy sprawozdawczości zewnętrznej przedsiębiorstwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie E. Burzym, *Rachunkowość przedsiębiorstw...*, s. 395.

Fundamentem sprawozdawczości finansowej jest bilans będący świadectwem doskonałości systemu rachunkowości. Bilans – bez względu na jego formę określoną w regulacjach rachunkowości – to „usystematyzowane, dwustronne, syntetyczne, sporządzone na określony moment, zestawienie wartości środków gospodarczych znajdujących się w dyspozycji przedsiębiorstwa. Dwustronne ujęcie tych środków w bilansie wynika z zastosowania dwóch różnych przekrojów: rzeczowego i finansowego. Przekrój rzeczowy w aktywach bilansu polega na ugrupowaniu środków gospodarczych według postaci ich występowania oraz funkcji, jaką spełniają. Natomiast przekrój finansowy w pasywach bilansu przedstawia wartość tych środków według źródeł ich finansowania, określanych mianem funduszy. Bezwzględna, obustronna współzależność środków i funduszy, leżąca u podstaw równowagi bilansowej oznacza, że środki gospodarcze są rzeczowym ucieleśnieniem funduszy, fundusze zaś – finansowym odpowiednikiem konkretnych środków gospodarczych⁷⁸.

7 E. Burzym, *Rachunkowość przedsiębiorstw i instytucji*, PWE, Warszawa 1980, s. 395.

8 *Ibidem*.

Przywołana definicja bilansu – jakże doskonała, uniwersalna, ogólna a zarazem precyzyjna – oddaje w pełni jego ekonomiczne sedno.

Drugim bardzo ważnym sprawozdaniem finansowym jest rachunek wyników, gdyż dane w nim zawarte „(...) informują o strukturze wykazanego w bilansie wyniku finansowego oraz o źródłach jego powstania. Rachunek wyników stanowi zatem niezbędne uzupełnienie bilansu majątkowego, w bilansie bowiem wykazany jest osiągnięty wynik działalności jako ostateczny rezultat finansowy, w rachunku wyników zaś rezultat ten jest przedstawiony w postaci rozwiniętej”⁹.

Jak podkreślała E. Burzym istotę i treść ekonomiczną sprawozdań finansowych określa system rachunkowości, a tylko z uwagi na ich znaczenie dla obrotu gospodarczego konieczne stało się opracowanie odpowiednich regulacji, które określają ich układ formalny, treść pozycji sprawozdawczych oraz terminy sporządzania sprawozdań finansowych. Podstawowymi sprawozdaniami finansowymi są bilans i rachunek wyników, które wraz z innymi sprawozdaniami zewnętrznymi i wewnętrznymi tworzą zintegrowaną i komplementarną, tak jak system rachunkowości, z którego pochodzą, sprawozdawczość finansową przedsiębiorstwa.

Bilans stanowi syntezę działalności przedsiębiorstwa – w nim znajdują się zbiorcze informacje na temat skutków różnych decyzji ekonomicznych, które zostały szczegółowo przedstawione w innych składnikach modelu sprawozdawczego:

- 1) aspekt zarządzania zyskiem – w rachunku zysków i strat,
- 2) aspekt pieniężny – w rachunku przepływów pieniężnych,
- 3) aspekt właścicielski – w zestawieniu zmian w kapitale własnym.

Składniki wchodzące w skład modelu sprawozdania finansowego są zintegrowane ze sobą w sposób naturalny, gdyż merytorycznie wzajemnie się uzupełniają. Przez lata ich zakres informacyjny był rozszerzany, głównie o takie dane, które miały na celu objaśniać syntetyczne pozycje w nich prezentowane. Efektem tego było pojawienie się informacji dodatkowej.

Obecnie model ten jest bardzo rozbudowany i ujawnia nie tylko dane finansowe, ale również ich objaśnienia w formie informacji dodatkowej (not). Jego podstawowym składnikiem pozostaje wciąż bilans, którego kluczowe kategorie – środki pieniężne i kapitał własny oraz wynik finansowy, są objaśniane w odrębnych składnikach modelu sprawozdania finansowego:

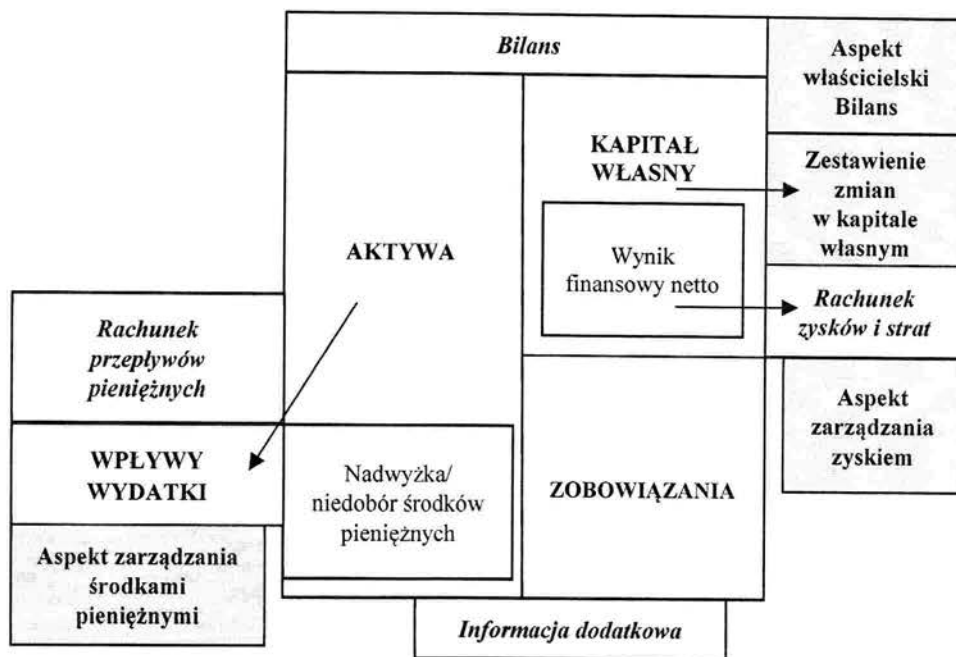
- środki pieniężne – w rachunku przepływów pieniężnych,
- kapitał własny – w zestawieniu zmian w kapitale własnym,
- wynik finansowy okresu – w rachunku zysków i strat (por. rysunek 1.2).

---

9 *Ibidem*, s. 415.

Rysunek 1.2. Model prezentacji informacji w sprawozdaniu finansowym – stan obecny

Źródło: opracowanie własne.

Przedstawiona na rysunku 1.2 struktura informacyjna modelu sprawozdania finansowego może być uszczegółowiona zgodnie z określonymi regulacjami rachunkowości, którymi na potrzeby niniejszej monografii są regulacje międzynarodowe (MSSF). Problem modelu sprawozdawczego porusza głównie MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych”, w którym określono zakres sprawozdania finansowego, jego cel¹⁰ oraz nadrzędne zasady rachunkowości, które kierownictwo powinno wybrać, aby

10 Celem sprawozdania finansowego według MSR 1 jest dostarczenie informacji o sytuacji finansowej, dokonaniach i przepływach pieniężnych w przedsiębiorstwie, które to informacje są użyteczne dla szerokiego grona użytkowników podejmujących decyzje oraz pokazania wyników pełnionej przez kierownictwo podmiotu funkcji powierniczej nad przekazanymi mu zasobami. Standard uszczegóławia cel sprawozdań finansowych zawarty w Ramach Konceptyjnych sporządzenia i prezentacji sprawozdań finansowych. Jest nim dostarczenie informacji, która stanowi pomoc dla użytkownika w przewidywaniu przyszłych przepływów pieniężnych. Por. Ramy Konceptyjne sporządzenia i prezentacji sprawozdań finansowych, *Project Conceptual Framework. Draft Discussion Paper Presentation and Disclosure*, Staff Paper, IASB Meeting, March 2013, www.ifrs.org, [dostęp: 17.11.2016], zwane dalej Ramy Konceptualne IASB.